

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtrek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Član sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 45-86

Ob zasedanju banskega sveta

V ponedeljek se je začelo zasedanje banskega sveta. Vsako leto se pred tem forumom podaja tudi poročilo o stanju ljudskega šolstva in učiteljstva v Sloveniji. Zelo izčrpnim in objektivnim poročilom pa sledijo razprave o učiteljstvu, ki niso vedno pokazale objektivnega gledanja na naš stan, in smo imeli tudi v našem glasilu že priliko pokazati na napačno ocenjevanje učiteljstva in njegovega dela med narodom. Prav iz tega razloga smatramo za potrebno ob zasedanju banskega sveta naglasiti nekaj načelnih pogledov, ki naj bi se na vseh odločujočih mestih prvenstveno upoštevali.

Solo je iz stvarnih vidikov treba smatrati in tudi vrednotiti kot najvažnejšo kulturno institucijo, ki se ne sme in tudi ne more podrežati interesom posameznikov, marveč mora služiti vsemu narodu kot osnovni temelj vse narodne izobrazbe in kulture. Učiteljstvo, ki je edini in pravi predstavnik šole, je z vsem svojim poštenim in naporom delom v šoli in med narodom dokazalo, da zasluži objektivnega presojanja in vrednotenja sebe in svojega dela. Učiteljsko delo je z dneva v dan težavnejše spričo nesigurnosti gmočnega položaja in nestalnosti na službenem mestu. Kdor upošteva vse to, bo prišel do nespornih zaključkov, da smo upravičeni postaviti zahtevo po objektivnosti pri presojanju učitelja in njegovega dela.

Učiteljstvu so se izven šole nalagale v preteklosti, pa tudi danes se tako postopa, najrazličnejše naloge, ki jih je moralo izvršiti. Nihče pa ni poskrbel za podporo in tudi popolno zaščito, ki bi jo moralo pri izvrševanju teh nalog imeti. Težkoče so nastajale med ljudstvom, kritike so se pojavljale na raznih mestih, in prav te mnoge izkušnje nam narekujejo poudariti, da bi moral ves državni in avtonomni aparat skrbeti za to, da bi imelo učiteljstvo povsod in ob vsaki priliki podporo za svoje delo. Tudi bi bilo potrebno utrditi njegovo avtoriteto. To bi se dalo dosežeti v prvi vrsti s preprečevanjem raznih premeščanj, preganjanj, razrešitev in degradacij. Vse to namreč neverjetno ruši učiteljevo avtoriteto med ljudstvom, in nič čudnega ni, če se marsikje ne kažejo oni vidni uspehi dela, ki bi jih bilo pričakovati. Učiteljstvo more namreč črpati energije za svoje naporeno delo iz spoznanja, da se vse prizadevanje pravično ocenjuje, da se priznava važnost dela, in da se pred vsem objektivno ocenjuje delo in uspehi ter da se pri tem upošteva tudi socialna družbena sredina v kateri učiteljstvo dela.

Z vsjo poštenostjo bo šel na delo in ne bo se strašil niti najtežjih nalog, vsakdo, ki bo moralno močno oborožen, ker bo nosil v sebi zavest sigurnosti, da je zaščiten pred krivicami in preganjanji. S tako zavestjo bi moralo biti oboroženo učiteljstvo, ki prav v sedanjih časih stoji pred silno težkimi in važnimi nalogami. V največji meri bi ga ščitila zavest stalnosti na službenem mestu in zato smatramo, da bi bila naloga takega foruma kot je banski svet, da se zavzema za praktično učiteljsko stalnost in to vse dotlej, dokler ne dobimo zakonite stalnosti.

Zelo dobro in hvale vredno bi bilo če bi se ob priliki razprave v banskem svetu preselila tudi socialna zaščita učiteljstva. Koliko učiteljev in učiteljic je primoranih stanovati v nehigijskih stanovanjih in poučevati v nezdravih, vlažnih in mračnih učilnicah. Mnogo je šolskih poslopij, ki ne ustrezajo več današnjim zahtevam šole, a učiteljstvo mora v njih poučevati — v njih stanovati. Tudi to je važno vprašanje, ki učiteljstvo prav tako demoralizira in mu jemlje vero v pravičnost kot razne premeščitve, razrešitve in degradacije.

Naš materialni položaj je obupen. Predzadolženost nas tare mnoge, predvsem pa učitelje z otroki. Borba za goli obstanek absorbira mnoge sile, ki bi se dale koristneje uporabiti v dobrobit naroda. Tudi v tem pogledu bi bila beseda v našo korist priznanje tega težkega položaja, v katerega smo zašli zaradi stalno naraščajoče dražinje. Ze pred nastopom naglega dviganja cen prav vsem življenjskim potrebščinam niso naše plače več dosegale življenjskega minimuma, danes pa je stanje že tako, da se zaskrbljeni sprašujemo, ali je naš življenjski obstoj v takih razmerah sploh še mogoč. Naredili smo vse, kar je v naši moči, postavili smo svoje nujne zahteve in v tem položaju upravičeno pričakujemo moralne opore tudi v banskem svetu.

Prepričani smo, da bo učiteljstvo tudi letos v ospredju debate, zato še posebej naglašamo, da je treba v našem stanju gledati učitelje in vzgojitelje mladine in ne pripadnike te ali one stranke. Čeno človeku dajemo namreč le one lastnosti, ki tvorijo osnovo njegovega značaja in le s tega vidika in z vidika stvarnega dela je treba ocenjevati učiteljstvo.

Iz seje upravnega odbora JUU

V dneh 9. in 10. februarja t. l. se je sestel osrednji upravni odbor JUU na svojo prvo sejo v letošnjem upravnem letu. Pregledal je delo in ocenil stremeljenja izvršnega odbora v dobi po glavni skupščini v Banja Luki. Izvršni odbor je posvečal pozornost vsem vprašanjem, ki zadevajo organizacijo, učiteljski stan in narodno prosveto. Zlasti je storil izvršni odbor vse, da zaščiti moralne in zakonske pravice učiteljstva in da ga obvaruje preganjanja in krivic. Posebno pozornost je posvečal materialnemu položaju učiteljstva. Trudil se je, da bi se rešilo čim več prošelj za napredovanje in da bi se učiteljstvu povečali prejemki na življenjski minimum. Glede na napredovanja je njegovo delo do neke mere zadovoljivo uspelo. V zadnjem času je bilo rešenih 1500 prošelj za napredovanje, nova napredovanja bodo v večjem obsegu izvršena še pred 1. aprilom. Izvršni odbor se trudi, da bi imel novi državni proračun zadostna sredstva za rešitev vseh za napredovanje vloženih prošelj. Za zvišanje prejemkov dela skupno z drugimi nameščenjskimi organizacijami. Pri tem ima učiteljska organizacija vodilno vlogo. Izvršni odbor je pripravil tudi vse predloge, ki so mu jih predložili za finančni zakon poedine sekcije.

Glavna točka dnevnega reda se je bila razprava o razmerah v organizaciji, ki je prišla po odhodu hrvatskih učiteljev s skupščine v Banja Luki v težak položaj. Upravni odbor uvideva, da je s preureditvijo države nastalo stanje, ki narekuje tudi organizaciji prilagoditev. Vendar bi bilo s to počakati do končne preureditve vse države in jo potem istočasno in dogovorno izvršiti, vodeč pri tem računo o tem, da je skupna organizacija za vsjo državo tudi v novih razmerah potrebna. Njeno obliko in delokrog bi bilo sporazumno določiti. Likvidacija JUU v banovini Hrvatske in sledeča ustanovitev Saveza hrvatskih učiteljskih društev pred ostvaritvijo gornjih pogojev, je postavila zato JUU v izredno težko situacijo. Računajoč pa s popolno stvarnostjo, je sklenil upravni odbor pismeno konzultirati vsa sreska učiteljska društva o preureditvi in prilagoditvi JUU, ki bo po dovršenji preureditvi države nujna in o obliki bodoče učiteljske organizacije.

Peta skupina

§ 258. (2) zakona o uradnikih pravi: »Učitelji narodnih šol morejo napredovati, dokler se ne izda zakon, omenjen v § 46., v V. skupino, če imajo poleg ostalih pogojev iz § 49. trideset let dejanske državne službe in petdeset let starosti in so bili v poslednjih treh letih odlično ocenjeni.« Za napredovanje v V. skupino mora učitelj izpolniti pogoje § 49., t. j. mora prehodno prebiti najmanj tri efektivna leta v VI. skupini. Toda to še ne zadostuje, ker lahko učitelj teoretično po § 49. dobi V. skupino po 6 letih, če je prebil v pripravniški skupini 3 leta, v IX. 4, v VIII., VII. in VI. pa po 3 leta. V praksi seveda takega primera ni, ker je napredovanje počasnejše in omejeno v V. skupini s § 258. (2). Vsak učitelj čaka na napredovanje v višjo skupino povprečno 2 do 3 leta ter se dejanski podaljša rok v pripravniški skupini na 5 let, v IX. na 7, v VIII., VII. in VI. pa na 6 let, t. j. 30 leta do V. skupine. Vendar niti 30 let efektivne službe ne zadostuje za napredovanje v V. skupino, učitelj mora biti star 55 let in mora biti zadnja 3 leta odlično ocenjen. Vse te pogoje je v praksi težko izpolniti, ker mnogokrat eden ali drugi manjka: eden še ni 55 let star, drugi zopet nima 3 odličnih ocen. K vsemu temu se pridružita še dva važna faktorja: pristo mesto v višji skupini in kredit. Ker je v V. skupini prav malo učiteljstva — kakih 200 — je napredovanje težavno. V pokoj grede le počasi, dočim je v VI. skupini mnogo učiteljstva. Tudi kredit je vsako leto malenkosten za V. skupino, radi česar se napredovanja v V. skupino ne pomaknejo z mrtve točke. Tako mora kandidat za najvišjo skupino izpolniti kar 6 pogojev: imeti mora 30 službenih let, biti 55 let star, zadnja 3 leta odlično ocenjen, mora biti v V. skupini pristo mesto, odobren kredit in — ne sme prej v pokoj ali umreti.

Vsekakor ni prav, da se stavi učiteljstvu toliko ovir za napredovanje. V drugih strokah teh zadržkov ni ter se posebno starejšim omogoča, da napredujejo v V. skupino, ko izpolnijo pogoje § 49., t. j. ko prebijajo v VI. skupini najmanj tre efektivna leta. Tako napredujejo n. pr. železniški in poštni uslužbenci (posebno načelniki in upravniki) v V. skupino po 20 službenih letih, dočim dobi učitelj V. skupino v najsrečnejšem primeru šele po 30 letih. Pri tem je popolnoma vseno, če so učitelji ali upravitelji. Nič nimam proti demokratskemu načelu, da napredujejo vsi enako, vendar se mi zdi pravično, da bi vsaj upravitelji dobili V. skupino brez omejitev § 258. (2), t. j. po 3 letih

Svoje stališče do »Saveza hrvatskih učiteljskih društev«, ustanovljenega brez vzajemne soglasnosti, o obliki bodoče državne učiteljske organizacije, je opredelil upravni odbor v posebnem sklepu. Uvodoma govori sklep na načelu duhovnega zedinjevanja vseh nacionalnih sil sirom vse Jugoslavije, načelu, ki nas je družilo tudi takrat, ko smo bili fizično ločeni z državnimi mejami in ki je vodilo v letu 1920. učitelje, da so ustanovili skupno drž. učiteljsko organizacijo. To načelo ne bo nikoli prenehalo veljati, pa naj nastopijo kakršni koli preokreti. Dalje prikazuje učiteljsko organizacijo kot primer enakopravnosti in bratstva. V njej ni bilo nikdar pokrenjeno vprašanje narodnosti in so imeli tako Srbi, kakor Hrvati in Slovenci zajemne vse pravice. Učiteljska organizacija je vodila borbo za pravice učiteljstva in borbo proti zunanji in notranji reakciji. Z vsjo svojo močjo je podpirala tovariše iz banovine Hrvatske tudi v dobi, ko je bilo položaj zanje kot državljanke težak. Vse to delo je vršilo iskreno in pristržno v vzajemni soglasnosti tako srbsko, slovensko kakor hrvatsko učiteljstvo, zato bi nihče danes, tudi če bi hotel, ne mogel sneti maske z obraza. Odcepitev hrvatskega učiteljstva od JUU se zato lahko opravičuje z vsemi drugimi razlogi, s političnimi, nacionalnimi in ostalimi, samo nikakor ne z razlogi, ki bi kakor koli kazali na krivdo tovarišev učiteljev izven banovine Hrvatske. JUU ima svoje temelje in svojo višino, ki se dviga iznad pokrajini. Na svobodni osnovi bo zbiralo učitelje vsega teritorija, pri čemer bo polagalo važnost le na cilj in pravo vsebino, ne pa na obliko organizacije.

Drugi dan seje, 10. februarja, dopoldne ob 10. uri, je bil sprejet upravni odbor pri ministru prosvete gosp. Boži Maksimoviču. Predsednik je izročil gosp. ministru predloge JUU za finančni zakon. Opozoril je tudi na druga važna vprašanja prosvetne politike, na napredovanje in zvišanje prejemkov. Nato so predsedniki sekcij predlagali g. ministru v rešitev specialno vprašanje svojega področja. Predsednik naše sekcije je opozoril zlasti na prakso postavljanja šolskih upraviteljev in na učiteljice ženskih ročnih del.

Seja upravnega odbora je pokazala, da so vsa nasprotstva med srbskim učiteljstvom izostala.

efektivne službe v VI. skupini. Na ta način bi dobili upravitelji vsaj eno boniteto za svoje naporeno delo v šoli in izven nje ter v pisarni. Pomisliti moramo, da imajo starejši učitelji itak večinoma vsi upraviteljska mesta. Najprimernejše in najbolj demokratsko bi seveda bilo, če bi lahko brez omejitev napredovali vsi učitelji ljudskih šol. Seveda bo s tem predlogom teže prodreti, kakor z zahtevo po napredovanju šol. upraviteljev v V. skupino.

Najbolje bi bilo, da bi se ponovno uvedlo avtomatsko napredovanje namesto dosedanjega. Po veljavnih določilih »more« učitelj napredovati, če je mesto v višji skupini prazno ter je prebil najmanj 3 leta v nižji skupini. Ker se napredovanja ne vršijo po vrstnem redu, povzročajo to napredovanje pri prizadetih nezadovoljstvo in jezo. Da odstranimo vsako zapostavljanje, se naj ponovno uzakoni »napredovanje po dolžnosti službe«, t. j. avtomatsko. Za posamezne skupine naj se določijo daljši roki, n. pr. za vse skupine enako 5 let, toda po teh rokih naj napredujejo vsi brez izjeme, razen onih, ki so zagrešili kako disciplinsko greško. Ne kakor danes, ko čakajo eni na višjo skupino nekaj mesecev, drugi pa nekaj let, eni dobijo V. skupino po 30 letih, drugi pa je sploh ne dobijo.

Radi omejitev v § 258. (2) je največ učiteljstva v VI. skupini, ker ne morejo v V. skupino. Tako so v VI. skupini učitelji s 15 do 20 pa tudi s 30 do 35 službenimi leti. V VI. skupini čaka 1100 učiteljev na V. skupino in sicer 1 leto 70, 2 leti 100, 3 leta 250, 4 leta 30 in 5 let 560 učiteljev. Vsi ti bodo morali čakati, dokler ne bodo izpolnili vseh pogojev § 258., mnogi 10 ali celo 15 let. Pravilno bi bilo, da bi učiteljstvo dobilo najvišjo skupino brez vseh zadržkov, kakor to določa § 45. (2): »zvanja v strokah, za katere se zahteva popolna srednja šola, se razporejajo od IX. do vštete V. položajne skupine«. Zakon jasno določa, da napredujejo uradniki s popolno srednjo šolo do V. skupine, v praksi pa napredujejo le do VI. skupine. Vsakdo naj dobi najvišjo skupino, ki mu po kvalifikaciji pripada, potem itak ve, da je njegovega napredovanja konec.

Naša zahteva je, da naj se uvede zopet avtomatsko napredovanje do V. skupine zaključno za vse učiteljsvo. Če pa to ni mogoče, pa naj dobijo vsaj upravitelji V. skupino po 25 letih avtomatično, učiteljstvo pa po 30 letih avtomatično.

A. P.:

Pisma s podeželja

VI.

Kaj je pri vsem tem najvažnejše? Pač nič bolj kot to, da zobljuješ ali si vsaj prizadevaš zobljuovati samega sebe do tiste popolnosti, ki bo zmožna s svojim zakladom zalagati vse bedne, uboge in potrebne, ne oziraje se, ali so v sredini, ali na levici, ali na desnici. Da se ves predaš vzvišeni misli žrtvovanja za svojega bližnjega, pač v svojstvu vzvišenega poklica, ki te je privedel v zadnjo gorsko vasico z najlepšim poslanstvom, odgrniti črni zastor pred mrakom teme ter posvetiti z baklo prosvete v sleherno mlado glavo bodočega državljanca. Takšno delo zahteva to, kar imenujemo z drugo besedo: osebnost. Zobljuovati samega sebe v osebnost, ki bo liki svetilnik na vse strani enako razširjala svojo blagodejno luč, bodi prva naloga vsakega učitelja, pa tudi vsakega drugega izobraženca, ki je nameril svoje korake v podeželje.

Seveda se polasti v samoti tega ali onega to ali ono malodušje. Čudne razmere, pa premali smisel za prilagoditev okolici, ali, kakor bi se dalo povedati tudi drugače, pomanjkanje smisla za pionirstvo in vse tiste male malenkosti podeželskega življenja vplivajo na človeka, da se rad potoži, da rad razlaga svoje gorje. Tako ima priložnost slišati človek n. pr. celó v avtobusu ali v vlaku tožbe nekaterih mladih ljudi, ko drug drugemu odkrivajo rane svojega srca, kako težko je življenje v podeželju, ki da nima na sebi prav ničesar lepega. Uboge dušice sanjarijo o mestu, razpravljajo o kinu in gledališču, mislijo na kavarno in razkošne toalete, gledajo se na plesu ali na promenadi... O, lepo, privlačno, pisano mestno življenje! Tu pa je mrak, blatna cesta, temni domovi, drago življenje, samota, dolgčas... Pravcata kazenska postaja! Trdo življenje pa ne vprašuje, kako in kaj: ne da se pomagati, to je pač poklic, treba se je privaditi!

Toda velika večina ne toži. Ljudje se sporazumejo z življenjem in se vržejo v borbo. Prilagodijo se, vsak svojim možnostim in sposobnostim primerno, in potem vsakdo gradi v svoji duši dalje, kakor misli, da je dobro in prav. Tu ni mogoče delati razlike med kmetskim ali delavskim ali meščanskim sinom ali hčerko. Kakor je pač kdo zobljuoval samega sebe in zvest pogojem svoje izobrazbe, se vpreže v plug v našem podeželju in skuša s pridnostjo in delom ter kolikor mu dopuščajo razmere (to je posebno važno poglavje!), ustvariti polje dela in napredka. Seveda se najde tu in tam marsikak lenuh, toda: v katerem stanu pa ni lenuhov? To pa je treba priznati: v metodiki pouka je tudi podeželsko šolstvo doživelo svoje prerojenje.

Da, pomlad se pozna v šolah. Nova doba si utira pota tudi v podeželsko šolstvo. Tu ravno je važnost pionirstva podeželskega učiteljstva (ne pa, kot smo imeli priliko spoznati, v jalovosti »izvenšolskega« društvovanja ali službe birtovščini), da ustvari tudi vaškemu otroku na eno- ali trirazrednicah širo domovine lepšo šolsko mladost, kot so jo imeli njih stari. Kdor to razume, razume svoj poklic! In resnica je, da stari ne gre v glavo, kar se dogaja čudnega v teh novih učilnicah. Saj šolska soba je ostala ista, stene morebiti že leta in leta niso bile pobeljene: toda duh, novi duh, ožarja otroške glave, ki se veselijo šolskega dela in šole.

»Ne,« pravi kak starih, »kar se dandanes vrši po šolah, je nekaj čudnega. Saj nimajo otroci nikakega respekta, kaj šele strahu! Iz šole se čuje smeh... Ampak za mojih dni! — — — Misli mu pohite v mladost, švignejo na omaro, kjer je hranil tedanji učitelj znamenito leskovo mast, s katero je mazal v mlade ljudi učenost, disciplino, mir. »Da, da,« se vračajo misli v sedanost, »sedaj pa ni več tako: in tudi učijo se otroci čisto drugače kot v mojih mladih letih!...«

Vseblina:

Ob zasedanju banskega sveta. Iz seje upravnega odbora JUU. Peta skupina. Pisma s podeželja. Smučarski tečaj za ljudskošolske učitelje.

UČITELJSKI POKRET: Raziskavanje telesnega razvoja naših otrok.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ: Mlajši rod.

LISTEK: Veliki dan. — Kako smo praznovali praznik sv. Save.

Splošne vesti. — Osebne zadeve. — Kaj vse pišejo. — Mladinska matica. — Naša gospodarska organizacija. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU.

Vendar zre z začudenjem in skoraj z občudovanjem in veseljem svojega otroka, ko hiti z radostnim in lahkim korakom proti šolskemu poslopju, ki je bilo nekoč toli osvraženo!...

O, leskova mast, o doba najbolj črne dresure: saj imajo ravno dandanes — v dobi stoletja otroka! — v večini Evrope svoj najslavnejši čas in najobilnejšo žetev! Iz zibelke kradeš staršem otroke, da jih vzgojiš za — za — za — — — — — Ko si, človek, stvar brez duše, kaj si? Hodi mimo, zla usoda, in ne razpni svojih nesrečnih, temnih peruti tudi nad mojo domovino!

Ampak pomlad se bliža. Dih novega časa je vsekakor v zraku. Čeprav je svoboda pritikava, čaka vse na dobo, ko bo mogoče sprostiti vse sile za boljše in sončnejše življenje, kot je le-to za nami. Nekdo, vidimo, vodi svojo čredo v Kanaan; pa tam zopet nekdo. Najstrašnejša orožja jim čistijo pot v objubljeni deželo. Smo sredi najslabjšega gospodarskega in socialnega procesa, ki mu

ne vidimo dna. Pomlad se bliža in tedaj se radi razbesne hudourniki. Novi čas je v zraku. Tudi naše podeželje mu prisluškuje.

Toda mi še nismo čreda. Ali mogoče smo? Mar ne bi radi zoblikovali samega sebe, to je vsa gmota, ki ji je ime ljudstvo, v človeka, ki bo vsaj toliko sebičen, da bo znal ceniti svobodo in samega sebe kot človeka, ne da bi postal tvor brez duše? Moramo naprej, v resnični napredek!

Da, tudi v podeželsko šolo se seli pomlad. Je še negodna, toda pomlad je. Zal, da samo v šolo! Groza kazenskega mesta mora miniti. Razlika med mestom in vasjo mora pasti. Kdor to domovino, to zemljo, to ljudstvo zares ljubi, mora posvetiti vse sile kulturnemu napredku, predvsem pa gospodarskemu in socialnemu izboljšanju podeželja. Če bomo vsi storili svojo dolžnost, se nam ni bati za bodočnost! Poudariti pa je treba še enkrat: takšno delo zahteva celega človeka in celo ljubezen!

Smučarski tečaj za ljudskošolske učitelje

Gorjuše, v februarju 1940.

Kakor lani, tako se je zbralo tudi letos v romantičnem, gorskem, 976 m visokem naselju triglavskega predgorja Gorjušah 10 idealnih prosvetnih delavcev, da si pridobe onih spretnosti, predvsem metodskih, ki so potrebne za uspešen pouk smučanja v ljudski šoli.

Da je ta pouk potreben, je najlepši dokaz škofjeloški okraj. Šolski obisk teh šol, ki leže večinoma visoko med hribi, se je kljub visokemu snegu močno dvignil, odkar prireja naš znani propagator smučanja, učitelj Janko Sicerl, nedeljske smučarske tečaje po gorskih naseljih škofjeloškega okraja. Smučanje naj bi se uvedlo kot šolski predmet zlasti tam, kjer naj bi smučil služile kot prometno sredstvo in to naj bi bil glavni namen tega pouka. V to stran je bil tudi usmerjen načrt pouka v našem tečaju.

Ni torej čudno, da je dal pobudo za naš tečaj baš Janko Sicerl, ki je važnost in potrebo takih tečajev že zdavnaj uvidel. To njegovo prizadevanje sta s svojo naklonjenostjo podprla kr. banska uprava, ki je dovolila potrebne dopuste ter v glavnem financirala tečaj in pa J. Z. S. S., ki ga je organiziral.

Tečaj je trajal teden dni ter je svoj namen popolnoma dosegel. Tečajniki smo se zbrali iz škofjeloškega, logaškega, kamniškega, gornjegrajskega, laškega, kočevskega, novomeškega in slovenjegrajskega sreza. Pod streho so nas vzeli pri Torkarju, nekaj pa pri sosedu. Hrano smo pa imeli vsi pri prvem. Izborna kuhinja je nedvomno tudi mnogo prispevala k dobremu uspehu in židani volji.

Vreme nam ni bilo posebno naklonjeno, kar pa nam ni kvarilo veselja do dela. Marljivo smo bili na terenu od ranega jutra do

poznega večera. Po zajtrku ob 7. uri malo smučarske gimnastike, nato na terišče k praktičnim vajam, pred kosilom mala debata o predelanem gradivu, po kosilu počitek do pol 2. ure, zopet na terišče do pol 17. ure, slede predavanja do večerje in nato še prosta debata do 20. ure. To je bil program vsakdanjega dela.

Vse predvideno gradivo se je smoteno obdelalo, pri čemer se je prvenstveno upoštevala metodična stran obdelave posameznih prvin in likov. To je bilo tem lažje, ker so bili v tečaj sprejeti le učitelji - smučarji, ki so že obvladali osnovne pojme v smučanju. Imeli smo tudi praktične nastope s šolsko mladino gorjuške dvorazrednice. Tu je vsak pokazal, kako je doumel pridobljeno gradivo. Nastopom je sledila kritika s strani tečajnikov samih, kakor tudi vodje tečaja. Da se ni pozabilo tudi na organizatorično stran raznih smučarskih prireditvev, je bilo poskrbljeno tudi s tekmami v teku, smuku in slalomu. Tu smo bili vse, funkcionarji in tekmovalci. Priredili smo dva izleta in sicer na Koprivnih in na Podkljuko. Vodji tečaja, Janku Sicerlu je pomagal savezni smučarski učitelj Danilo Korčec, ki je obenem skrbel za administrativno in ekonomsko stran tečaja.

Prava tovariška prisrčnost in dobra volja sta nas prevečali ves čas. Ustanovili smo celo svoj pevski zbor, ki je zapel pri maši na Koprivniku. Teško je bilo slovo od gostoljubnih Gorjušev. Vsak si je za spomin vzel s seboj srček ali pristno gorjuško čedro. — Mnogo znanja smo si pridobili v tečaju in to znanje bomo skušali uporabiti na terenu med mladino ter s tem najbolj pokazali svojo hvaležnost vsem onim, ki so kakor koli pripomogli k tečaju.

Smuk!

R—r.

UČITELJSKI POKRET

Raziskavanje telesnega razvoja naših šolskih otrok

(Ob skorajšnjem izidu »Prosvete«)

Marsikdo je že izpraševal, kako to, da še danes ni izšla toliko pričakovana »Prosveta«. Toda vsak, ki jo bo ob njenem izidu prelistaval in samo površno pregledoval vsebino v njej priobčenih razprav, mu bo popolnoma jasno, da ob tako ogromnem delu ni bilo mogoče ničesar drugega ukreniti, posebno še zaradi tega, če se je hotelo njeni vsebini dati ne samo publicističnega značaja,

temveč nad vse resno znanstveno obeležje. Razumljivo je, da tako delo zahteva ne samo primerne čase, temveč ogromnega napora in nad vse velike točnosti pri urejanju materiala samega, pregledovanju istega, posebno pa pri izračunavanju statističnih konstant in zopet pri interpretaciji istih. Zato ni ta »Prosveta« važna samo zato, ker podaja vsaj nekaj osnov statistični metodologiji, ki bodo

je, da bi si tovariši izvolili boljšega predsednika, če bi ga našli. Z vedno se smehljajočim obrazom bi brez strahu odložil dopise. Za trenutek bi pozabil na nje in se ustavil ob podobi. — Svečan molk navzočih tovarišev, čeprav društveni zvonček počiva: »Tako, tako,« bi mrmral, »toliko življenja brez nas in dopisov! Nobenih predlogov — čudoviti dih trpljenja jih vodi v eni sami veliki misli... Kam? Nikjer ni videti zlate sredine!«

Dovolj. Vrnili bi se nazaj k mizi. Pred njimi bi ležali dopisi... papir našega časa! Tovariši tajnik! Spodobno bi dvignil zamisljeno glavo, pogled bi mu splaval preko tovarišev in tovarišic k predsedniku, počasi bi zapustil tajniško mizo in s pesniškim zanosom občudoval podobo. »Videl sveta sem in ljudi, videl sem bogatinov življenje in revežem daroval sem toplo besedo v grenke dni! — Tovarišicam z našo živo besedo, kazal sem večkrat, kje doma je trpljenje in kje poznanje res bedo. — Tajinstvena slika, sijajen uvod k umevanju odlomkov iz Gorkega drame: Na dnu, ob tajniškem poročilu!«

Z zavestjo, da bo ob prvi priložnosti, če ne bo napovedanega predavatelja o pogozdovanju ali čem podobnem, o tem tovarišem predaval, bi se vračal na svoje mesto. Na vedno jasno čelo bi padel mrak, ki se zajedl v dušo in sili človeka k trajnejši svetlobi. Na tajniški mizi bi za trenutek brez posebne vrednosti slonela znana knjiga...

Tovariši blagajnik — človek iz carstva števil, bi se pomaknil bliže. Resen bi bil kot vedno. Živa naša vest je. Ta članarina — vkopan kamen spodtike in glavna točka občnega zbora, je še vedno najsigurnejše kazalo stanovske zavesti in sloge ter moči med nami. Ob nobeni priložnosti ne bo pozabil poudariti težav, ki nastanejo zaradi nerednega plačevanja članarine. Danes je izgubil bitko — nekaterim članom so zmanjšali članarino na račun zlate rezerve, ki je pač draga vsa-

pokretnost zelo koristile, temveč tudi zato, ker prinaša do sedaj pri nas nikjer še tako podrobno in metodično obdelane izsledke iz statističnega raziskovanja telesnega razvoja. Zato moram resno priporočati vsemu učiteljsstvu, ne samo pokretnost, da ne samo z zanimanjem prečitajo, temveč tudi temeljito preštudirajo vsebino te »Prosvete« in da je potem ne odložijo na neki zapuščen konec svoje knjižne police ali pa celo med zavržen časopisni papir. Zavedati se moramo, da je ta »Prosveta« mejna točka našega raziskovanja, vrh v prvem delu našega programa, ki mu še sledi raziskovanje prehrane, in obenem je tudi s statističnega stališča najtemeljitejša študija iz obdelave naših anket. Z objavo iz raziskovanja prehrane bo naš prvi del končan in sledil mu bo drugi del, pravilna uporaba dosedanjih izsledkov v našem praktičnem delu v vseh ozirih kakor tudi zaključki o cilju in nalogah naše šole. Zato naj vsi to »Prosveto« dobro shranijo, ker bo vsako nadaljnje delo brez in njenih podatkov skoroda nemogoče.

Kakšen pomen pa ima vendar vsebina te »Prosvete«, da je tako važna. O tem naj nekoliko napišem.

Kakor vam je gotovo znano in tudi sami ste morali najbrž tako postopati, so se pri raziskavanju telesnega razvoja našega ljudskošolskega otroka do sedaj uporabljale le normale tujih raziskovalcev, ki seveda niso bile primerne našim razmeram niti v antropološkem, še manj v sociološkem pogledu. Ob takem primerjanju so se večkrat pojavile čudne razdelitve, ki so dale povoda sklepati, da tu ni nekaj v redu. Kakor ste sami opazili, se je večinoma iz njih zaključevalo na veliko podnormalno ali celo v nekaterih starostnih letih na nadnormalno razvitost naših šolskih otrok, četudi so vse ostale okoliščine jasno označevale, da temu ne more biti tako niti v enem ali drugem primeru. Pri celotnem pregledu vseh do sedaj objavljenih raziskovanih primerov ob primerjavi s tujimi normalami se je prav lepo opazilo, da je vzrok v osnovi primerjave same, ker se je vedno pokazala enako nagljena asimetrična razdelitev. Prestajalo nam ni ničesar drugega, kakor to, da si poiščemo novo »normalo«, ki bo izvedena iz pri nas raziskanih primerov in s tem primerne naši sredini in našemu otroku, čeprav smo si bili v svesti ogromnih naporov kakor tudi pomanjkanja predštudija za popolnoma znanstvenega (antropo- in biološkega) gledišča osvetljenega interpretiranja naših izsledkov. Vendar se nam je naše delo v veliki

meri posrečilo, kar priča »Prosveta« sama in v čemer dolgujemo precejšno zahvalo Šoli narodnega zdravja z direktorjem dr. Borčičem in seveda našemu učitelju in svetovalcu dr. F. Mikiču, šefu statističnega oddelka.

Pri podrobnem ocenjevanju naših izsledkov, zlasti pa pri uporabi naše, t. j. Pokretove »normala«, moram opozoriti še na ene dejstvo. Postavitve »normala«, če bi jo sploh tako smeli imenovati, smo dosegli s pomočjo uporabe biometrično-statističnih metod, ki so nam nudile dovolj točno in matematično natančno zanesljivost pri določanju mej tipov vsakega starostnega razreda. S tega stališča je naša metoda vsekakor pravilnejša in tudi uporabljivejša kakor pa so bile metode pri postavljanju tujih normal, ki so se naslanjale samo na gola medicinsko-klinična opazovanja posameznikov, vzeti iz skupne ljudske strukture, kar je zlasti očitno pri Strazu. Tudi v tem je vzrok več o tako velikem razlikovanju naših izsledkov od onih. Vendar s tem ne mislim trditi, da so naši izsledki že tudi merilo za popolnoma pravičen, zdrav razvoj človeškega telesa neke starostne stopnje, ker bi bilo treba tu upoštevati še vse ostale činitele takega zdravega razvoja, kot vsebino krvi, toščavost, mišičje, turgor, morebitne bolezni itd., zlasti pri raziskovanju posameznih primerov. Toda nam ni bilo ležee na tem, da doženemo mere za popolnoma pravilni telesni razvoj, temveč da dobi oni večinski tip telesne mere v enem izmed starostnih let, ki pri upoštevanju vseh primerov, dobro, srednje in slabo razvitih, podane matematično zanesljive podatke za tipizacijo, ali pa, če hočemo tako imenovati, normalo telesnega razvoja naših otrok. To se nam je na podlagi zbranih podatkov posrečilo in sedaj je na naših sodelavcih, da skušajo ob primerjavi objavljenih tipov in svojih izsledkov poiskati one primere, ki ne ustrezajo tipom, in izvajati na podlagi tega primerne zaključke.

Naše delo o raziskovanju telesnega razvoja pa s tem ni zaključeno. Čez nekaj let, ob intenzivnem delu in prav tako intenzivni uporabi sedaj objavljenih podatkov mogoče že po 3 letih, nam bo potreba konstatirati, ali ustrežajo tipi, ugotovljeni na podlagi do sedaj nabranega gradiva, v večini primerov. Ponovno bo potrebno preiskati našo mladino, toda še v večjem obsegu kot sedaj. Takrat bo potem lahko naša »začasna normala« dobila svojo končno veljavno potrditev. K temu cilju pa nas vodi le resno in intenzivno delo.

Debevec Boris

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ

Mlajši rod

Mlajši učiteljski rod se že dokaj časa bori za restavriranje našega učiteljskega, ker vidi, da res v marsičem več ne zadošča.

Zato pa, ker je moralna mlada generacija študirati na učiteljskih, ki marsikomu niso po volji, ne more in mu tudi ni dovoljeno, da jo v slabem smislu kritizira. Krivico dela mladim učiteljem oni, ki trdi, da ne zna mlad učitelj učiti kmetov, da ni umen sadjar, trsničar ali drevesničar, da ne zna čebelariti itd. Zavoljo tega neznanja (čeprav tudi mladi učitelj dobro čebelari, ima vzorne drevesnice in...) je lahko vseeno odličen učitelj. Poglavitna je ljubezen do naroda in mladih duš, katere vzgaja. Mnogokrat se čuje, da je bil ta ali oni stari učitelj res pravi učitelj, ker se je dobro naučil kmetovati in to učnost tudi učil poverjeni mu narod. Res je; tudi to je potrebno. Toda poglavitno je, da človek postane pravi človek. Ni prvi in poglavitni namen učitelja, da iz kmečkega otroka naredi samo dobrega orača ali umnega govejereja, v prsih bi pa imel kamenito srce za vse, kar je lepega in dobrega.

Mlado učiteljstvo ni naše. Ono ne razume kmeta. Našega otroka bodo čisto skvarili. Učijo ga same neumnosti. Take očitke mora mlajši rod dan za dnem čitati in poslušati, med tem, ko dela z vsemi silami za tem, da bi se zboljšalo obupno stanje našega kmetovalca. Posebno za onega, ki zasluži le 8 din dnevno, ki ima deco boso in nago, ki nima sredstev za zdravnika. Za onega, ki spi po hlevih in vlažnih kočah, kjer je leglo jetike in podobnim boleznim. Mladi rod preveč dobro pozna onega, ki v resnici obdeluje polje in vinograde raznim bogatim kmetom. Kdo drugi, kot pa mladi rod učiteljev zbira statistike, ki jasno kažejo nezno stanje podeželskega človeka.

Izrečite objektivno sodbo o mlajšem učiteljskem rodu, ki spoznava vsaki dan bolj, da je neuspeh v vseh šolah ravno v nemogočem socialnem položaju našega pravega poljedelstva.

Ali naj učimo kmetovati z umetnimi gnojili, če jih nihče kupiti ne more. Ali naj učimo vse bolj podrobno o vsemogočih poljedelskih strojih, če pa v vasi niti enega ni. Učiti pa moramo brezpogojno o orodju, ki

Zmago Svajger:

VELIKI DAN

(Iz zbirke: Med tovariši.)

»So v življenju dnevi, ko človek ničesar ne vidi, ne čuje in ne sluti. Niti dvomov ni! Človek se bliža k topi popolnosti in zapre vdano pred seboj in drugimi svoje oči. Čez obraz se mu razlije čuden mir. In slepci vidijo na njegovem licu srečo!«

Le ob velikem dnevu se človek zopet zbudi iz vsakdanje dremavosti, radovedno odpre oči in išče življenja, tovarišev, ljubezni, odkrite in tople besede — misli, ki bi nam pokazala našo pravo podobo, obdano z okvirjem resničnega življenja naših dni. In nič več bi si ne želel na tem svetu, kot videti naše obraze v živi procesiji ob tej podobi...

Najboljši izmed tovarišev bi nam moral v uvodu (namesto običajnega poročila) odkrito povedati, da se vsaki pesmi, ki se poje iz leta v leto z isto melodijo, manjša tudi iz leta v leto krog njenih poslušalcev. — Res je, tu pa tam še kateri malo prisluhne, morda nas celo pohvali — toda ne varajmo se, pesem z našim napevom rada ostari in pride počasi v pozabo! Pesem, ki poje le o važnosti enega stanu, pač ne bo nikoli ponarodela... Le zdrav dih iz življenja jo lahko še reši, da je ne bomo lepega dne peli samo sebi! Stanovska prosveta lahko ima samo naš napev, pesem o kruhu pa mora imeti melodijo, ki jo bodo lahko pele množice šolanih in nešolanih pevcev, pesem o kruhu — sanje in hrepenenje malih — naj ima zdrav napev, ki se je rodil v ljudstvu!

Ko bi izzvenele zadnje besede, bi se pričela procesija. Človek bi jih gledal kot ničesar nikoli! Počasji bi prihajali...

Tovariši predsednik z uglašenim korakom! Priljubljen je. Vsi ga imajo radi. Prepričan

kemu dobremu blagajniku! Huda reč je s temi nesrečnimi številkami! — Ob podobi je. Poslovil bi se rad od števil. Ne more — ves je v njih! »Poliko ljudstva — takšno društvo — pa brez blagajniške knjige! Ni mogoče! Če je le nimajo skrite — kdo ve? Najbrž blagajnik ni viden — članarino pa plačujejo ob priliki. Na občnih zborih, če jih sploh imajo, najbrž o njej ne glasujejo. Vsaj soditi je tako. Takšen svet!«

Pomikal bi se dalje. Tajna o članarini in o blagajniku, ki ga ni videti, bi mu težila korak.

Tako bi prihajali in odhajali. Srce polno dvomov o življenju, ki bi ga naj vodili, bi se zrcalilo v naših očeh...

Tovariši pokretaš! Z mladeniškim korakom bi se vlnudno bližal podobi. Dobro pozna življenje najširših plasti našega ljudstva. Beležnica ga na sleherni poti navadno spremlja. Ustavil bi se. Čudno — beležnica bi ostala v žepu! Viden vtis mu je čitati z lic. »Glej jih no, kako živijo! Kakšna neki so njih pravila, če jih sploh imajo? Gotovo jih nimajo! Kje neki je njih delovni načrt? Toda kljub temu je videti živahno delavnost in neki skriti red. Prava skrivnica življenja! Neverjetno! Mnogo čednih pravil sem že prečital in sestavil, marsikaj zanimivega za naše oči sem že videl ob svojih študijskih raziskovanjih vasi, kaj takšnega, ne, kaj takšnega pa še res ni v naših beležkah!«

Vračal bi se k svojim. Na obrazu bi mu čital nemir — beležnica bi skrivnostno počivala v žepu...

Bližali bi se najmlajši...

S sipin brezposelnosti so prišli tovariško med svoje. Vero v knjižno modrost, v moč vzgojnih nauk, v resničnost lepih besed in v človeško pravico, so jim omajali ljudje, ki so jih morali srečavati na poti do kruha. Tudi ti bi obstali pred podobo! Vse bližja bi jim

bila kot ostalim... Pogled bi jim lepel zdaj na podobi, zdaj zopet ob tovariših, ki so jih vzeli med se. Našli bi sebe in videli, da so vez med njimi! Obrazi s podobne bi jim bili znani s poti, ko so bili lačni kruha in pravice do življenja. Nič začudenja!

Odhajali bi... V obeh volja do dela! Zavest skupnosti in iskrenega tovarštva bi jih vodila tja, kjer se vsak dan čuje, da živi naš narod! — Življenje bi vsem smehljaje pisalo skrito pravljivo sodobnosti...

Tako bi radovedno zrl v živo procesijo, iz oči bi ji zajemal misli, in ne bal bi se več teme med nami!«

Tako stoji zapisano v dnevniku učitelja Nerada, ko se je vrnil z zborovanja in hotel pričeti novo življenje...

Kako smo proslavljali praznik sv. Save

(Dopis iz vardarske banovine)

V Crni Reki, kjer služujem, in mislim, da tudi po vseh okoliških vaseh, se praznik sv. Save, kot povsod v Srbiji, smatra kot dan šolske slave, vendar s to razliko, da imajo glavno besedo na slavi stariši otrok, odnosno vsa vas, otroci pa samo deklarirajo nekaj pesmic in prisostvujejo rezanju kolača. Vsa vas pa potem v šoli pije in se zabava do pozne noči. Torej praznik vse vasi.

Že zgodaj zjutraj so prišli otroci v šolo, umiti in kolikor mogoče lepo oblečeni. Bil je njihov praznik, edini v letu, da je bil res

ga je v vasi največ in katerega rabi vsak. To orodje je motika, s katero se poljedelski človek 14 ur dnevno muči za 8 din in malo pi-jače. Povejte nam oni, ki pravite, da ne razumemo kmeta in kmetovanja, kako naj opišemo v praktičnih gospodarskih znanjih to orodje, ki dela žuljave roke in priključuje debele znojne kaplje na suh in sestradan obraz. Ali naj govorimo o železu in ročaju? Ne! Učiti nam je o ljubezni do zemlje in do dela ter plemenititi otrokovo srce.

Vedite pa tudi, da mlajši učiteljski rod ne vzdihuje. On dela in bo delal, dokler ne

bo v življenju zmagal. Pač pa zahteva samo eno — svojo pravico!

Vsi učitelji so apostoli velike ljubezni do kralja, naroda in države. To delo opravljamo z največjim veseljem. Eno pa nas greni in nam ovira razširjanje evangelija ljubezni. To je zagrenjenost! Zagrenjenost, ki se je rodila od pomanjkanja nam najpotrebnejšega za življenje. Vi vsi, ki odločate o našem socialnem položaju, nam morate priti v pomoč, sicer boste vzeli iz naših ramen veliko odgovornost, ki jo imamo od trenutka, ko smo postali učitelji. K.

Splošne vesti

Tovarišem v okolici mest in trgov

Po uredbi ministrskega sveta z dne 19. decembra 1935. spadajo vsi kraji, ki so vključeni v ožji ali širši gradbeni okoliš bližnjega mesta ali trga v oni draginski razred, kakor mesto ali trg. Kateri so ti kraji, najdete v banovinskem Pravilniku gradbenih predpisov, v »Službenem listu« od 19. avgusta 1935., kos 67/815. Ti kraji niso le v okolici večjih mest, ampak tudi, n. pr. Dolga vas pri Dol. Lendavi, Videm pri Krškem, Boštanj pri Sevnici, itd. Državnim nameščencem in upokojencem iz teh krajev gredo torej od 1. oktobra 1935. iste draginske doklade, ki veljajo za mesto ali trg, v katerega gradbeni okoliš spadajo. Ako je kdo le nekaj časa služboval v takem kraju v dobi po 1. oktobru 1935., mu pripada za oni čas povračilo razlike. Isto velja za one, ki so služili v mestu priključenih občinah, če se je priključitev izvršila po 1. oktobru 1935. N. pr.: A je služboval v Krčevini pri Mariboru od 1. septembra 1936. do 1. maja 1938. in je prejemal osebno draginsko doklado III. razreda. Naj služi sedaj kjer koli, mora dobiti povračilo razlike po 100 din mesečno za vso to dobo, kar zneso 2000 din. Vse to velja tudi za upokojence. Aktivni učitelji naj se obrnejo v tej zadevi s primerno vlogo na kraljevsko bansko upravo, upokojenci pa na dravsko finančno direkcijo. A. K. učitelj v pok.

Da bo zadeva jasnejša, priobčujemo tudi pravilnik, ki je izšel v 432. številki »Službenega lista«, l. 1933., in spremembo, ki je izšla v št. 138. iz l. 1938.

PRAVILNIK

o gradbenih predpisih za sela, ki so v neposredni bližini mest in trgov.

Na podstavi določil odst. 2. in 3. § 127. in odst. 2. § 138. gradb. zakona predpisujem gradbeni pravilnik za sela, ki so v neposredni bližini mest in trgov.

Člen 1.

Zaradi varovanja javnih gradbenih, higienskih, prometnih in estetskih interesov ter enotnega uveljavljanja gradbenih predpisov v selih, ki so v neposredni bližini mest in trgov, veljajo materialna določila I. dela gradbenega zakona tudi za naslednja sela, odnosno občine:

1. Vič, Zg. Šiška, Št. Vid, Ježica, Moste, Dobrunje in Rudnik pri Ljubljani.
2. Gaberje, Lisce, Lava, Breg in Zavodna pri Celju.
3. Krčevina, Košaki, Pobrežje, Radvanje, Tezno, Studenci pri Mariboru.
4. Sp. in Zg. Breg ter Vičava pri Ptuj.
5. Zakot pri Brežicah.
6. Boštanj in Log pri Sevnici.
7. Dolga vas pri Dolnji Lendavi.
8. Mekinje pri Kamniku.
9. Stob, Študa in Vir pri Domžalah.
10. Prevrta, Blato in Pristava pri Konjicah.
11. Stražišče, Primskovo, Huje in Klanec pri Kranju.

12. Bistrica pri Trzinu.
13. Videm in Stara vas pri Krškem.
14. Gradec pri Litiji.
15. Gornji Logatec.
16. Gornja Bistrica pri Slovenski Bistrici.
17. Stara Loka, Trata in Stari dvor pri Škofji Loki.
18. Kurja vas, Sava in naselje »Pod Možakljo« pri Jesenicah.

Člen 2.

Predmeti, že rešeni na prvi stopnji, se obravnavajo po dotedanjih predpisih.

Člen 3.

Z dnem, ko zadobi ta pravilnik moč, prestanejo veljati materialni predpisi dosedanjih stavbnih redov, kolikor se nanašajo na kraje, ki so navedeni v čl. 1. tega pravilnika ter nasprotujejo materialnim določbam I. dela gradbenega zakona. Oblastvena pristojnost ostane neizpremenjena.

Člen 4.

Ta pravilnik stopi v veljavo in zadobi obvezno moč, ko se razglasi v »Službenem listu« kraljevske banske uprave dravske banovine.

Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani.

Zastopnik bana, pomočnik
dr. O. Pirkmajer s. r.

SPREMEMBA PRAVILNIKA

o gradbenih predpisih za sela v neposredni bližini mest in trgov.

Na podstavi odstavkov 2. in 3. § 27. in odst. 2. § 38. gradbenega zakona

spreminjam

določilo čl. 1. pod točko 1. »Pravilnika o gradbenih predpisih za sela v neposredni bližini mest in trgov« (Službeni list kraljevske banske uprave dravske banovine št. 432/67 iz leta 1933.) tako, da se glasi:

1. Sedanje upravne občine Št. Vid, Smartno pod Šmarno goro, Ježica, Podgorica, Polje, Dobrunje, Rudnik pri Ljubljani in vzhodni del upravne občine Dobrova (kraj Kozarje, Vrhovce in območje Tržaške ceste).

Ta sprememba stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se razglasi v »Službenem listu« kraljevske banske uprave dravske banovine.

Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani dne 1. marca 1938.

Ban:
dr. Natlačen s. r.

— Prosti mesti, V srezu Črnomelj sta prosti v Podzemlju 2 mesti (1 moško, 1 žensko).

KDOR UCITELJ, TA ČLAN UCITELJSKE TISKARNE!

zopet začel križati in priklanjati pred koločem z besedami: »Neka je sretna slava! Šta popili, Bog da nam napuni, šta potrošili, Bog da nam navaži.« itd. »Neka nas čuva sv. Jovan, sv. Đorde, sv. Atanasije, i do godine opet neka bude!« Njegove želje in prošnje so vzbudile splošno veselost. Nato je obilil kolač z žganjem, zopet smo se križali, nato peli: »Otče nas, iže jesi na nebesjih...«, s kumom, tajnikom in gazdo nato vrteli kolač okrog navpične osi in nato so ga dali meni v roke, da ga presečem. Po danih navodilih sem se trikrat prekrizal in trikrat dvignil kolač visoko v zrak, ga nato s precejšnje mero nerodnosti narezal na štiri dele, zopet smo se križali, s kumom poljubljala vsak del kolača posebej, zopet se križali itd. Jaz ne vem, ali sem delal prav, pri molitvi sem seveda po naše sklenil roke in šele na tajnikov opozorilo jih prekrizal na prsih, toda končno je vseeno vse srečno minilo, po zaslugi tajnikov, ki mi je kar na glas začel suflirati. Še razdelitev kolača, pšenice in opank med deco in prvi del sporeda je bil končan.

Nato so na isti mizi začele deklamacije otrok. Ker sem šele 2 dni pred slavo dospel v Crno Reko, so se otroci kar sami naučili pesmi za deklamacijo. Po večini so si izbrali narodne pesmi o kraljeviču Marku, o majki Jugovičevi in podobne, dolge po 6 do 12 strani v čitanki. Deklamiralo je vseh 32 učencev in tako je to deklamiranje trajalo več kot eno uro. Medtem so ljudje že pričeli prinašati od nekod mize in klopi, jih napolnili z žganjem in jedli in že začeli s splošno zabavo. Od zunaj se je že začel glas bobna in nekeke violine, nazvane »čemanec«, godci so prišli iz sosednje vasi in kmalu se je na snegu začelo kolo. Otroci so med tem končali z deklamacijami in odšli ven. V šolski sobi pa se je začelo splošno pitje in jedenje. Nekaj časa sem sedel v sobi, nekaj časa zunaj igral kolo, zopet v sobo nazaj, debate o

Osebne zadeve

—i Premeščeni so po prošnji: Vole Ivana iz Bučke v Smednik, Slapar Nikolaj iz Studence v Smednik, Znidar Vincenc iz Olševka k Sv. Miklavžu (Ptuj), Kert Jožef iz Pilštanja k Sv. Rupertu v Slov. gor., Lužnik Franc in Ivana iz Gor. Lendave v Vidonce, Glavnik Ljudmila iz Gor. Lakoša v Cven, Mlaker Franc iz Zavrča v Vojnik, Rečnik Ernest iz Zetal k Sv. Florjanu (Šmarje), Galun Terezija iz Sv. Ruperta (Maribor I. breg) k Sv. Antonu (Maribor levji breg), Koman Marija iz Čepelji v Šoštanj, Mohor Marija iz Št. Jerneja (Krško) v Koprivnik, Vidmar Viktor iz Kozičine (vardarska) v Kranj, Skok Ferdo in Ljudmila iz Klenovika in Podzemlja v Sred. Bistrico, Toroš Ljubomil in Jožefa iz Strigove v Potok, Leder Mirko iz Šmihela pri Zužemberku v Ljubljano, Prohinar Zora iz Zaloga v Slovenj Gradec, Židanek Ivan iz Sv. Jurija (Maribor I. breg) v Zg. Sv. Kungoto, Cipot Franc iz Hodoša v Vučju gomilo, Podgoršek Karolina iz Sv. Marka k Sv. Antonu (Maribor I. breg), Vrenk Ana iz Polhovgradca v Tomišelj, Bučar Nikolaja iz Tomišlja v Polhovgradec, Bartol Pavla iz Starega trga v Črnomelj, Mazi Gizela iz Senovega v Dovje, Lah Ida iz Majšperga v Pragersko, Karlin Marija iz Podpece v Bloke, Masten Martin

iz Huma v Ormož, Lešnik Ljudmila iz Sv. Marjete (Ptuj) v Ruše, Kodella Ana iz Koprivnice v Blagovno (Celje), Štuhec Jakob iz Trbonja v Hoče, Kemperle Evalija iz Makol v Svečino, Prah Roza iz Mute v Studence pri Mariboru, Kosi Pavla, šolska tajnica v Mariboru za učiteljico v Poljčane.

—i Postavljeni so za učitelje: Soršak Angela v Stranica, srez Slov. Konjice, Lipovž Peter v Leskovcu pri Krškem, Pavličič Julij v Hajdini, Fligel Ivan v Jarenini.

—i Upokojitve. Lampe Pavla, Ljubljana; Merhar Ivanka, Šmarje; Kožuh Valentina, Št. Ilj v Slov. gor.; Ruš Barica, Kamnik; Krapš Roza, Ljubljana; Betriani Antonija, Tezno; Stanonik Frančiška, Celje; Rape Ana, Sv. Ana v Slov. gor.; Bezeljak Ivan, sreski šolski nadzornik, Litija.

—i Napredovanje v V. skupino: Jan Irena, Ljubljana.

—i Za upravitelje so postavljeni: Beg Anton, Trbovlje; Richter Ivan, Strigova; Škafar Ivan, Hotič; Stevančec Rudolf, Tišina; Kastelic Ivan, Sv. Anton, srez Brežice.

—i Opuščen je iz državne službe Dovžan Franc, Griže pri Celju.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—i »Naša šola in naše učiteljstvo« je naslov članka v »Domoljubu« od 7. februarja, ki pravi med drugim:

Naša šola v primeri z velikimi stroški, ki jih od ljudstva zahteva, nikakor ne rodi potrebnih sadov. Zakaj ne? Zato, ker najboljšega sredstva vzgoje noče, vsaj noče v zadostni meri. Noče verske vzgoje. Tega se morate dobro zavedati in zato s sedanjo šolo ne smete biti zadovoljni! Dve uri verouka na teden med dvajsetimi ali tridesetimi urami — kaj je to? Pri vseh drugih predmetih pa otrok ne sliši nič, da je ustvarjen za kaj višjega kakor za to ubogo zemljo. Verski pouk je od drugih zgolj svetnih šolskih predmetov skoraj ubit, zaduščen. Ni čudno, če po končani šoli mnogi mladi ljudje tako nanj pozabijo! Ni čudno, če je med ljudmi toliko verske nevednosti, nevednosti o najvažnejših vprašanih življenja. Vse mogoče človek ve, samo tega ne ve, zakaj je na svetu. In to je vprašanje vseh vprašanj. Kdor tega ne ve, ne ve nič! Tava po svetu kakor božji volek, ne vedoč, ne kod, ne kam.

Ali ne vidite, da naša šola ni prava, da šadovi te šole niso v primeri z ogromnimi stroški, ki jih imate zanjo?

—i Iz zasedanja banskega sveta posnemamo po »Slovencu« od 13. februarja sledeče:

V ljudskem šolstvu nam manjka danes 1312 učilnic in približno 300 srednjevelikih šolskih poslopj s po štirimi učilnicami. Primanjkljaj znaša 25 % v primeri z obstoječim stanjem. Posledice tega so velike.

Delež banovine po vzdrževanju ljudskega šolstva, t. j. pokrivanje stroškov vse reži je razen plač učnega osebja, je poln in učinkovit. Dotacije se izplačujejo v največjem redu.

Nadalje imamo 4135 oddelkov in 3907 učnih moči, manjka torej 228 oddelkovih učiteljev. Temu primanjkljaju je krivo dejstvo, da 425 učnih oseb ne poučuje, na drugi strani pa je tudi skupno število postavljenih učnih oseb premajhno. Poleg tega je tudi vzgoja učiteljskih nepravilno usmerjena, politiki, o vojni, o Sloveniji, in vseh mogočih stvarih. Tako je kmalu minilo polodne in še par ur za njim. Ljudje se razgovarjajo, pričajo žganje (popilo se ga je gotovo kakih 60 litrov), se razgovarjajo in zopet pijejo. In med tem vedno »gospod učo« sem, »gospod učo« tja in to povej in ono povej, kličejo me v kolo in zopet nazaj, tako, da sem nešteto krat moral kar po sredji mize med lončenimi posodami in steklenicami z žganjem, da sem mogel priti na svoje mesto.

Okrog dveh popoldne se je začela licitacija za izbiro kuma za prihodnje leto. Kdor da več žganja in več za otroke, ta je kum. Padel pa je predlog, da naj se v bodoče da raje neko vsoto denarja, ki naj ostane kot šolski denar, pa manj žganja in brez opank. Vsak oče bo sam obuval svoje otroke, je dejal. Predlog je bil sprejet in jaz, vodil sem izbiranje kuma, sem pozval vaščane, da naj se torej javijo. Javil se je Radenko, kmet iz Bajinovske Male. Ponudil je »10 kila rakije« in 50 din. Če pa kdo da več, pa naj da. Kmetje so zmajevali z glavami, več pa nihče ni ponudil. Dolgo časa je ostalo pri tem. Videl sem, da so trdi, kadar je treba dati denar, pa sem hotel malo dvigniti ceno. Vprašal sem kuma, če more tudi učitelj biti izbran za kuma in ko mi je on potrdil, da po njegovem mnenju lahko, sem se sam javil z »10 kila rakije i 200 din«. To jih je osupnilo, ker še nikdar niso imeli učitelja za kuma. Postalo jim je nerodno, da bi izmed sebe ne mogli najti kuma, ki bi dal več kot samo 50 din, pa so že začeli apelirati na »gazdo Andona«, da naj on, kot najimovitejši ponudi več kot jaz, ker je vendar nerodno, da bi Črnočani med seboj ne mogli najti kuma. Res je »gazda Andon« skočil na 250 din in jaz, da ceno še dvignem, takoj na 300 din. To jih je osupnilo še bolj in dvignilo iz ravnotežja. Vsi so mislili, da hočem jaz na vsak način biti kum in gazda Andon mi potem ni

kar daje povoda za pritožbo, da učitelj nima dovolj stika z ljudstvom.

Končno je o prosveti gospod ban nanizal nekaj zelo aktualnih misli. Da je šolanje tako drago, so v veliki meri krive učne knjige, ki se vsako leto menjavajo. V proučevanju usposobljenosti za študij bi se morale v večji meri pritegniti poklicne posvetovalnice, kakor jo ima tudi že naša banovina. Končno bi bilo potrebno v demokratičnem duhu reformirati one institucije, ki imajo skrbeti za vrhovne smernice našega šolstva.

—i V jubilejni številki »Gorenjca« od 10. februarja je napisal šolski nadzornik Rupret Vinko pod naslovom »Stanje ljudskega šolstva v kranjskem okraju« daljšo razpravo, v kateri med drugim tudi izvaja:

Danes poseča ljudske šole v kranjskem okraju 2944 dečkov in 3025 deklic, to je 5969 otrok — pač lepo število. Povprečno priraste na leto do 200 do 250 šoloobveznih otrok. Na en razred (oddelek) odpade povprečno 43 otrok, na enega učitelja pa 45 otrok.

Ljudske šole se vzdržujejo z občinskimi in banovinskimi prispevki. V l. 1939-40. znašajo v okraju vse občinske dotacije 365.000 dinarjev, samo kranjska občina prispeva za svoje šole 100.000 din. Banovinske dotacije pa znašajo 692.000 din; levji delež za vzdrževanje šol nosi torej banovina. Vseh vzdrževalnih sredstev (občinskih in banovinskih) odpade povprečno na eno šolo 33.000 din, na eno učilnico 12.000 din, na enega šoloobveznega otroka pa 182 din.

Po šolskem zakonu ljudstvo po svojih zastopnikih ni sodelovalo, ko je bil l. 1929. uzakonjen za gotovo dobo in za gotov namen, vsled česar ne upošteva različnih kulturnih, geografskih in gospodarskih prilik, ki vladajo v poedinih predelih naše države. Jasno je, da spriči sedanjega stanja v državi, ko se je osnovno gledanje na narodnostno vprašanje preokrenilo za 180 stopinj, ne more več dolgo obstojati zakon, ki naj ima za smoter unifikacijo vsega ljudskega šolstva ob pomoči birokratskega aparata, ker zakon ne pozna nikakih avtonomnih institucij, ki

hotel iz kolegialnosti več kvariti cene. Vsem se je zdelo to, da sem se odločil biti kum, strašno lepo, čestitali so mi, kum mi je poljubil roko, v znak, da mi preda kumstvo za naslednje leto in tako sem postal kum za naslednje leto. Hotel sem samo navijati ceno za kumstvo, ker sem vedel, da so kmetje trdi za denar, pa sem navsezadnje sam ostal za kuma. Seveda sem si takoj izbral namestnika, da bi me »v primeru«, da drugo leto ne bi bil več v Crni Reki, zastopal in v mojem imenu rezal kolač, stroške pa da mu v naprej plačam. Vendar pa so mi vsi želeli »srečo«, da bi še dolga leta ostal tu gori.

Kmalu se je zmačilo. Nekaj svojevrstnega je bil pogled v slabo razsvetljeno, majhno šolsko sobo. Tri petrolejke na stenah, po podu nizke mize, polne ostankov kruha, praznih posod, steklenic, na eni izmed miz sodček žganja, za mizami, skoro drug na drugem. Ljudje mladi in stari, moški z izrazitimi, markantnimi, neobritimi obrazi, starejši z dolgimi brki, vsi s šajkačami na glavi, ženske z rutami, pisanimi krili in raznimi starimi brezvrednostnimi kovanimi novci okrog vratu, soba zakajena od tobakovnega dima, duh po žganju, razgovori, ki v zdušju žganja radi svojevrstnega jezika postanejo po večini nerazumljivi, vse je glasno, pod vplivom žganja se živo gestikulira, tu in tam preprič, tam si zopet nazdravljajo z žganjem itd. Svojevrstni, napol orientalski »štimmung«. In med vsem tem — mlad slovenski učitelj.

V mraku so potem kmalu začeli odhajati. Nekateri pa so ostali še pozno v noč.

Tako smo praznovali sv. Savo. Za vedno mi bo ostal v spominu, kot nekaj, kar more videti človek samo v teh visokih planinskih krajih. D. M.

bi imele kakršen koli vpliv na ljudsko šolstvo, z izjemo krajevnega in banovinskega šolskega odbora, katerima so pa naložene povečini le dolžnosti. Ta zakon je uvedel tudi marsikaj novega, s čemer se ljudstvo ni sprijaz-

nilo. Predvsem bo nujno ustanoviti institucije, kot so bile nekaj okrajni šolski sveti in višji šolski svet in stremeti, da se prosvetna uprava decentralizira tudi v banovini sami.

Mladinska mafica

—mm V tisku je 7. številka »Našega roda«. Prosimo poverjenike, da prijavijo številno naročnikov.

—mm Dramatizacija Ingoličevih »Sirota«, povestice iz »Našega roda«, je dobro uspela. O predstavi v Ptujskem gledališču so pisali obširno skoro vsi naši listi. Posebno »Večernik« je tej mladinski socialni igri posvetil precejšnjo pozornost. V svoji mladinski prilogi od 11. februarja je objavil posebno anketo, kjer otroci sami objavljajo svoje vtise o igrici. Anketa je prav zanimiva.

—mm Za najmlajše ima Mladinska mafica na razpolago še sledeče knjige: Josip Ribičič: Miškolin, ilustriral Justin, broš. 4 din, vez. 8 din. Bogomir Magajna: Brkonja Čeljustnik, ilustriral Jakac, broš. 4 din, vez.

8 din. Josip Ribičič: Čurimurčki, ilustriral večbarvno Cotič, broš. 4 din, vez. 8 din. Josip Ribičič: Nana, mala opica, ilustriral večbarvno arh. Omahen, broš. 4 din, vez. 8 din. Fran Roš: Dija, ilustriral dvoobarnvo Prunkova, broš. 4 din, vez. 8 din. Josip Ribičič: Mihec in Jakec, III. izdaja, ilustriral M. Gaspari, broš. 8 din, vez. 10 din. Ciciban čita, 3. zvezek, broš. din 1,50, 4. zvezek, broš. din 1,50. Klopčič - Černejeva: Dedek Miha, velika, razkošna, večbarvna slikanica, vez. 35 din. —Napravite otrokom veselje. Naročite še danes izbor iz zgornjih knjig.

—mm Knjiga, ki je dragocena opora učencem pri zgodovinski pouku v IV. razr. ljudskih šol, je Klemenčičeva Zgodovinska čitanka »Iz starih in novih časov«.

zadete zadrušnike, da store svojo dolžnost takoj in to še v februarju t. l. V tem mesecu imamo že več smrtnih primerov, za katere vam bomo poslali položnice koncem tega meseca. Zadruga uprava US.

Šolski radio

—r Torek, 20. februarja: Kramljanje z mladino; g. Miroslav Zor.

—r Petek, 23. februarja: Kaj pridela južna Bolgarija; g. Vekoslav Bučar.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 18. februarja ob 17. uri g. inž. Tavčar: a) Negovanje kmet. gozdov, b) Tržna poročila.

Naša gospodarska organizacija

—g Zadrušnikom Učit. samopomoči. Zadruga uprava vam je v »Učit. tovarišu« od 1. febr. 1940. sporočila, da ni bilo v januarju 1940. nikakih smrtnih primerov. Zato Vas je prosila, da vsi zamudniki poravnate nepravilne zneske v tem mesecu. Nekaj zadrušnikov se je odzvalo naši prošnji, vendar je pa še precej članov, ki nam niso do 12. febr. 1940. nakazali dolžnih zneskov. Zadruga ima danes terjatve pri zadrušnikih za 21.273 din. V tem znesku pa niso terjatve za mesečne obroke brezobrestnih posojil, ki znašajo tudi še par tisočakov. Prosimo še enkrat vse pri-

Štánovska organizacija JUU

Iz društev

Vabila

— UCITELJSTVU SKOLJELOŠKEGA OKRAJA! Zaradi nepredvidenih vremenskih prilik za februar zamišljeno zborovanje odpade. Zborovali bomo v soboto, dne 9. marca v Škofji Loki. — Predsednik.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V DOL. LENDAVI bo zborovalo v soboto, dne 24. februarja 1940. ob pol 10. uri v ljudski šoli v Lendavi. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Dopisi. 3. Referat tov. Kokočarja: Učiteljeva osebnost. 4. Razgovor o ekskurziji v Ljubljano. 5. Slučajnosti. — Tovariši-ce, pripravite vprašanja za posvetovalnico. Pridite vsi! Na svidenje! — Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO LAŠKO vabi na veliko skupno zborovanje, ki bo v Trbovljah dne 20. aprila 1940. Ob tej priliki bo poklonitev pred spomenikom blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja s sodelovanjem zbora Trboveljski slavček in UPZ Emil Adamič. Na sporedu je tudi nad vse zanimiv referat o trboveljskem šolarju, ki bo kolektivno delo trboveljskega učiteljstva. — Prosimo, da se čim prej prijavijo vsa ona društva, ki jim ugodne prilike omogočajo udeležbo na tej manifestaciji. Še posebej prosimo sporočila od sosednih društev, ki smo jim že dostavili posebno vabilo (Celje, Brežice, Krško in Litija). Če katero teh društev vabila ni prejelo, prosimo, da se odzove temu vabilu. — Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V GORNJEM GRADU je zborovalo 10. februarja v Radmirju ob zelo slabi udeležbi. Vzroki za tako slabo udeležbo so pač v tem, da je nekaj tovarišev na orožnih vajah, da je bilo slabo vreme in ker so zaradi snega v našem okraju skrajno slabe prometne razmere. Vendar nikakor ni mogoče razumeti tistih tovarišev iz najbližje, komaj pol ure oddaljene šole, da se zborovanja niso udeležili. Kadar je bilo zborovanje kje drugje, jim izostanka nismo mogli tako strogo zameriti, toda sedaj je bila njihova odsotnost neopravičljiva. V bodoče pričakujemo od njih več tovariške požrtvovalnosti.

Pred otvoritvijo se je predsednik spomnil dveh umrlih tovarišev, in sicer p. Akvina in upokojenega tov. Josipa Terčaka. Posebno je poudaril zasluge zadnjega za stan, naše društvo in Radmirje, kjer je pokojnik dolga leta služboval. Društvo je sklenilo v trajen spomin obah pokojnikov darovati Učiteljskemu domu v Mariboru 100 din.

Pri čitanju došlih dopisov so se navzoči zedinili v sledečem:

1. Odobravamo stališče sekcije do organizacije sreskih šolskih nadzornikov.

2. Da bodo kmečko-nadaljevalne šole res dosegle svoj namen, je potrebno, da se zakonito obvezno pohajanje teh šol. Izkušnje namreč kažejo, da je sedanji način obiskovanja kmečko-nadaljevalnih šol neprimeren in zaradi tega šole ne morejo uspevati kljub dobri volji pristojnih oblasti in učiteljstva.

3. Gledališče mladega rodu, ki se je osnovalo v Mariboru je velikega vzgojnega pomena, vendar bi želeli, naj bi se to gledališče razširilo v toliko, da bi od njega imeli korist tudi podeželski otroci in učitelji. To bi se dalo doseči, če bi gledališče vzelo v svoj program tudi gostovanja v podeželju in izdajanje primernih publikacij. Dokler bo delokrog

gledališča omejen samo na mesto in njegovo najbližje okolico, ne moremo pristopiti kot ustanovniki.

Pri podajanju situacijskega poročila je predsednik posebno poudarjal novo nastali položaj, ki je nastal z izstopom hrvatskih tovarišev in ustanovitvijo Zveze hrvatskih učiteljskih društev. Preko tega nikakor ne bomo mogli iti molče, temveč bomo morali resno preudariti, kaj naj sedaj storimo, da se povežemo v organizacijo, ki bo reprezentirala vse jugoslovansko učiteljstvo. Predsednik je mnenja, da bo mogla biti taka organizacija zgrajena samo na federativni osnovi.

Predsednik je nadalje informiral navzoče o poteku borbe za izboljšanje našega materialnega stanja ter prečital tozadevno spomenico, ki je bila poslana na merodajna mesta ter pismo, ki ga je društvo sprejelo iz predsedstva kr. vlade.

V debati, ki je sledila, so bili sprejeti sledeči sklepi:

1. Sekcija naj takoj zavzame načelno stališče k novo nastali situaciji v JUU po ustanovitvi Zveze hrvatskih učiteljskih društev, ali pa naj razpiše tozadevno anketo.

2. Vodstvo organizacije naj se potruži, da ostane Akcijski odbor drž. nameščencev v Beogradu vse dotlej v funkciji, dokler našim potrebam ne bo zadoščeno, oz. dokler ne bo ukinjen § 76. uradniškega zakona.

3. Priznavajoč prizadevanje kr. vlade za konsolidacijo razmer v državi in demokratizacijo vsega javnega življenja konstatiramo, da bi v tem pravcu postal položaj mnogo boljši z ukinitvijo § 76. u. z. in ukinitvijo cenzure nad profesionalnim tiskom. Zato predlagamo, naj se oboje čimprej izvede, posebno še iz razloga, da to ni v zvezi z nobeno finančno žrtvijo.

4. Konstatiramo, da je učiteljstvo po krivdi nezadostnih prejemkov čez mero zadolženo. Ker s sedanjimi plačili teh dolgov ne more odplačevati, zahtevamo:

a) da se učitelji - dolžniki zaščitijo na isti način kakor so se zaščitili kmečki dolžniki;

b) do se vse dotlej, dokler ne bo rešeno vprašanje učiteljskih dolgov, proglasi za te dolgove moratorij.

5. S takim povišanjem plač, kakor se glasom časopisnih vesti misli izvesti, se ne strinjamo, ker tako zvišanje v dani situaciji ne predstavlja popolne rešitve našega materialnega položaja. Zahtevamo:

a) da se čimprej sprejme ureba o kontroli cen;

b) da se v polni meri zadosti našim zahtevam, izraženim v spomenici, ki so jo dne 27. januarja 1940. poslale organizacije državnih nameščencev na merodajna mesta.

Pred zaključkom zborovanja so navzoči soglasno obsodili postopanje tistih tovarišev in tovarišic, ki danes stoje izven naših vrst in ničesar ne žrtvujejo za našo organizacijo, čeprav bodo morda že v kratkem želi sadove borbe naše organizacije, pa čeprav bi bili ti sadovi najhjni.

Hudales Oskar, predsednik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI je zborovalo dne 10. februarja 1940. v Murski Soboti. Navzočih je bilo 76, kar je zelo lepo, če pomislimo, da se iz zapadnosevernega dela učiteljstva zaradi slabega vremena in ukinitve avtobusnega prometa ni moglo udeležiti.

Tovariš predsednik je otvoril zborovanje in čestital tovarišicam in tovarišem k uspelem praktičnem izpitu in novoporočencem želi v

v zakonskem stanju obilo sreče. Pozdravil je dalje novo vstopivše tovarišice, a poslovil se je od tovarišice Leopoldine Kosove, podpredsednice, ki je bila dolgoletna agilna članica družstvene uprave in znana v borbi za ženske pravice in za enakopravnost učiteljic. Poslovil se je tudi od tovariša Ivana Baumana, predsednika nadzornega odbora. Oba sta bila znana družstvena delavca, kremenita značaja in dobra tovariša. Z njuno premestitvijo je izgubilo naše društvo dosti. Članstvo želi njima na novem službenem mestu mnogo uspehov v društvenem in zasebnem življenju. To je že peti primer premestitve po službeni potrebi v našem srežu.

Tovariš predsednik je na kratko poročal o uspehih naše akcije za zvišanje uradniških plač, dalje o avtomatičnem napredovanju v višje skupine, ter o protekcijah. Grajanja vredno je, da se tovarišice in tovariši poslužujejo ilegalnih poti preko svojih »strictev« in njihovih prijateljev. Učiteljstvo zbrano na zborovanju zahteva, da se z »zarado« in s protekcijami vsaj s 3 decenijem naše svobode konča.

Drugo polovico zborovanja je vodil tov. tajnik, ker se je moral tov. predsednik odpeljati. Tajnik je prečital dopise ter razne članke iz »Učit. tovariša« v zvezi s povišico plač državnemu uradništvu in v zvezi z avtomatičnim napredovanjem v višjo skupino.

Ker so se najvažnejši življenjski artikli, ki jih potrebuje obubožan državni uradnik za prehrano zvišali celo za 50 % (krompir), ostali pa se gibajo med 50 do 70 %, je nujna potreba po izdatnem povišanju plač vsaj za 30 % od celokupnih prejemkov in ne samo od draginskih doklad. Načrt, po katerem nameravajo zvišati plače državnemu uradništvu je nezadovoljiv in bi tako zvišanje ne rešilo mizerno stanje uradništva. Učiteljstvo zbrano na zborovanju zahteva, da se najdejo v novem proračunskem letu dovoljni krediti za napredovanja, saj zadostuje za vseh 11.000 primerov, ki čakajo že leta in leta skromnih 30 milijonov dinarjev. Vsako tako zavlačevanje je redukcija uradniških prejemkov.

Tem poročilom je sledil referat tov. Vladka Majhna, učitelja iz Sv. Ane v Slovenskih goricah: »Izvenšolsko delo učitelja«. S tem prekrasnim in znanstvenim predavanjem je pokazal jedro vsega zla, ki žene vaško gospodarstvo v sigurno propast. Z njim v zvezi je pokazal vrednote učiteljevega izvenšolskega dela. Prezre je bil, da je učiteljevo delo izven šole ničevno, če ne bodo pričeli lečiti rakrano vaškega gospodarstva od zgoraj dol. Z referatom je bilo navzoče učiteljstvo zelo zadovoljno, škoda je, da ga ni slišalo ostalo članstvo. Priporočamo zgornji referat vsem učiteljskim društvom.

Sledilo je poročilo tov. blagajnika. Podal je stanje blagajne. Prosi tovariše, da do 1. aprila t. l. poravnajo članarino, a stare zaostankarje poziva, da do določenega roka plačajo zaostanek, če nočejo utrpeti še odvetniške, oziroma sodne stroške.

Članstvo je podalo sledečo resolucijo:

1. Zahteva takojšnje zvišanje službenih prejemkov.

2. Da s 1. aprilom napredujejo vsi v višje skupine.

3. Učiteljstvu naj se vrne stalnost na mestu.

4. Enakopravnost poročenih učiteljic z neporočenimi.

5. Ločitev prosvetne uprave od politične. Sprejet je bil tudi predlog tov. tajnika, da se vse tovarišice, bodisi poročene ali ne, titulira z gospo in ne z gospodično. Prosimo tovarišice(ice), da se tega drže.

Prihodnje zborovanje bo 9. marca, a jubilejna proslava 20-letnice obstoja našega društva bo v mesecu aprilu skupno z lendavskim društvom.

Hajnšek Franc, preds. Kramberger J., taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO KAMNIK je zborovalo dne 3. februarja 1940. v Domžalah. Navzočih 43 % članov.

Predsednik tovariš Napokoj je pozdravil sreskega šolskega nadzornika g. Cirila Dreknjo in vse navzoče, posebno novo vstopivše: Freglovo, Marcon - Skuljevo, Rakovčevo in Pogačarjevo; nato je predstavil zastopnika upravne oblasti g. Vinterja.

Poročal je, da se situacija od zadnjega zborovanja ni nič izpremenila, ker čakamo na preureditev države. V stanovskem glasilu smo v zadnjem času mnogo čitali o predvidenem zboljšanju naših prejemkov.

Tajnica je poročala o došlih dopisih.

Blagajniško poročilo izkazuje neugodno stanje, zato je poslal blagajnik, tovariš Koman, opomine nekaterim zamudnikom. Nadalje je blagajnik prečital, katera šola je in katera ni poravnala članarino za SSM. Sledilo je predavanje tov. Jenka o Sigmundu Freudu in psihoanalizi.

Predavatelj je opisal Freudovo življenje in delovanje, omenil najvažnejša dela in njegove učence Adlerja in Junga in ločitev od Freuda. Podal je pregled vsega Freudovega dela v sledečih poglavjih: 1. Razlaga sanj, vzrok, njih nastanek, razvoj in pomen. 2. Malenkostne napake, njih razlaga, karakteristika in globlji pomen. 3. Ojdiptov kompleks, za pedagoga najvažnejše in najzanimivejše poglavje, ki ga je predavatelj podrobneje razčlenil

in ilustriral z zanimivimi primeri. 4. Nad-jaz, nastanek nad-jaza, v zvezi z Adlerjevo, Jungovo in Duboisevo kritiko Freudove psihoanalize. 5. Strah, Freudovo pojmovanje strahu, vrste in vpliv na značaj in sploh na duševni razvoj. 6. Karakter, nova razvrstitev značajev in primerjava s klasično razdelitvijo in s Kretschmerjevo označbo. 7. Za zaključek je omenil splošni kulturni pomen Freudovega dela in o izgledih psihoanalize v bodočnosti.

Predsednik se je toplo zahvalil za zanimiva izvajanja, iz katerih je bilo razvidno, da se je tovariš dobro poglobil v Freudova dela.

Tovariš Koman je poročal, da se je na seji upravnega odbora sklenilo, da bodo predsedstvena poročila kolikor mogoče kratka, ker so itak objavljena v stanovskem glasilu. Ker vlada v administrativnem pogledu neenotnost v našem srežu, nas je tovarišica iz sreske pisarne seznanila s tozadevnimi napakami.

Sreski šolski nadzornik je priporočal, da bi se poglobil v študij o vzgojnih, socialnih in stvarnih potrebah našega otroka v srežu. Take aktualne raziskovalne življenjske teme bodo dale dosti dela za daljšo dobo. Na ta način bi aktivizirali članstvo in poživali družstvena zborovanja.

Ker slučajnosti ni bilo, je predsednik zaključil zborovanje.

Jos. Napokoj, preds. Iv. Hrastova, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŽUZEMBERK je zborovalo dne 16. decembra 1939. ob precejšnji udeležbi.

Po otvoritvi in pozdravih je podal tov. predsednik situacijsko sliko o naši organizaciji in razpravljal o zaščiti članstva, o napredovanju, o izplačevanju ban, dotacije, o naročilo knjig SSM in drugo. Vsestransko se je obravnavalo tudi vprašanje olajšave na ljudski šoli, ki je bila z odlokom šol, oblasti v zadnjem času spremenjena, oziroma ukinjena.

Zatem pa je podal tov. Perko točno poročilo o naših prejemkih, ki pri današnji občutni druginji nič več ne zadoščajo. Tovariš predsednik je nato obrazložil, kaj se je v tem oziru že pokrenilo od strani naše organizacije in drugih uradniških organizacij, in je upati, da napore te akcije za zboljšanje naših prejemkov ne bodo brezuspešni.

Nato je predaval tov. Hinko Ravbar iz Doberniča o temi: Učitelj in njegovi uspehi v šoli. Izvajal je: Zmotna je misel, da so vseh slabih uspehov v šoli krivi edinole otroci, njih večja ali manjša nadarjenost ali pridnost. Trije činitelji so, ki o tem odločajo: dobra ali slaba priprava učiteljeva na pouk in ves njegov nastop, socialni položaj staršev, njih mišelnost, večje ali manjše razumevanje za šolo ter končno seveda tudi duševna in telesna struktura otrok samih.

Zato se mora učitelj na pouk vedno prav skrbno pripravljati, študira naj pridno svoj službeni okoliš in njega posebnosti, se zanima in spoznava ljudi, njih delo in skrbi, njih mišljenje in čustvanje ter socialne prilike, v katerih otroci odraščajo, in uspehi ne bodo izostali.

Lepo zasnovano in po življenjskih skušnjah obdelano predavanje so poslušali zborovalci pozorno in z največjim zanimanjem. Pridnemu predavatelju za trud in koristen nauk iskrena hvala!

Prihodnje zborovanje bo meseca aprila v Dobrnju. Program se bo določil naknadno. Fr. Mervar, preds. Rafaela Hrovatova, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH je imelo redno zborovanje dne 10. februarja 1940. v Rogatcu. Udeležba 39 članov, t. j. 47 %. Predsednik tov. Verk posebej pohvali tov. iz Stoperc, Žetal, Sv. Roka in Pristave, ki se niso ustrašili slabih poti in sneženega meteža in prišli, dočim pogrešamo mnoge iz šol ob železniški progi. Mlademu zakonskemu paru Krašnja čestita k poroki, odličnemu tovarišu, delavcu na vasi in dobrovoljcu iz svetovne vojne Kovačiču pa k odlikovanju. Vabi učiteljstvo, da v večjem številu naroči publikacije SSM. Kratko poroča o ustanovnem občnem zboru Unije za zaščito dece, o akciji za ureditev naših prejemkov in o razmerah v Udruženju. Predloge sekcije za novi finančni zakon so prečitali in odobrili.

Tov. Sotošek je podal referat: Trije dečki potujejo na Dolenjsko. V referatu je živo naslikal potovanje treh kolestarjev, inteligentnih, narodno zavednih in kritičnih od Rogatca skozi Podsredo, Rajhenburg, Krško, Kostonjevo in Novo mesto do Velikih Lašč in Ortneka. Po naslovu suhoparno predavanje je znal s plastičnim prikazovanjem in pikro kritiko tako poživiti, da so mu zborovalci sledili z velikim zanimanjem.

Sprejeti so bili predlogi tov. Ferlinca: Pri društvu se osnuje pevski oktet, organizira se skupni nastop vseh mladinskih pevskih zborov iz območja našega društva. JUU naj še posebej deluje na to, da se materialni položaj najmlajših čimprej in izdatno izboljša.

Uprava se je po občnem zboru konstituirala le časno. Ker je uprava sedaj zopet kompletna, so funkcije v njej razdeljene: predsednik Verk Miloš, podpredsednik Stefenciosa Tone, tajnik Rataj Oskar, blagajničarka Godnik Ela, člani: Ahtikova, Potočnikova in Sotošek. Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

priporočata veliko izbiro damskega in moškega blaga, preproge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!